

ТЕАТР И КИНОИСКУССТВО: ВЗГЛЯД НАШЕГО НАРОДА**Geldiyeva Asliya**E-mail: geldiyeva08@mail.ru

Tel: +99890 938-11-14

Аннотация. Данная художественная статья под названием «Театр и киноискусство: взгляд нашего народа» анализирует значение узбекского театра и киноискусства в восприятии нашего народа. Театр и кино, благодаря своему художественному и эмоциональному воздействию, играют важную роль не только в отражении жизни народа, но и в сохранении духовных ценностей и передаче их новым поколениям. В статье подчеркивается, что театр и кино для нашего народа — не просто средства развлечения, а мощные инструменты воспитания и формирования духовного мира человека. Восприятие этих искусств народом связано с сохранением истории, традиций, обычаев, а также с освещением актуальных проблем общества. Место театра и кино в жизни нашего народа тесно связано с многовековыми историческими традициями и духовным богатством узбекского народа. Каждое театральное представление и каждый фильм важны в передаче жизненных идей, отражении внутреннего мира человека, изображении образа жизни народа и выражении их надежд и чаяний. В статье обсуждается воспитательная роль театра и киноискусства, а также их социальное значение. Благодаря эмоциональному и художественному воздействию, театр и кино играют большую роль в завоевании сердец людей и формировании их взглядов. Просмотр театральных и кинопроизведений помогает нашему народу извлекать жизненные уроки, расширять кругозор и глубже размышлять над социальными вопросами. Также в статье представлены аналитические сведения о современном развитии узбекского театра и кино и об их продолжающейся значимости в жизни нашего народа. Сегодня театр и кино остаются неотъемлемой частью нашей национальной культуры и продолжают духовно обогащать молодое поколение.

Ключевые слова: Театральное искусство, Киноискусство, Взгляд народа, Спектакль, Кинопроизведение, Внутренний мир, Кругозор, Современное развитие, Национальная культура, Молодое поколение, Культурное наследие, Эстетическое воспитание.

TEATR VA KINO SAN'ATI: XALQIMIZ NIGOHIDA

Anotatsiya: Mazkur badiiy maqola "Teatr va Kino Sanati: Xalqimiz Nigohida" deb nomlanib, o'zbek teatr va kino san'ati xalqimiz nigohida qanday ahamiyat kasb etishini tahlil etadi. Teatr va kino, o'zining badiiy va hissiy ta'siri orqali, nafaqat xalqning hayotini aks ettirish, balki uning ma'naviy qadriyatlarini saqlash va yangi avlodlarga yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Maqolada teatr va kino san'ati xalqimiz uchun faqat ko'ngil ochar vosita emas, balki xalqni tarbiyalovchi, uning ma'naviy dunyosini shakllantiruvchi kuch sifatida ko'rib chiqiladi. Xalqimiz nigohida bu san'atlar, o'z tarixini, an'analarini va urf-odatlarini saqlab qolishning, shuningdek, jamiyatdagi zamonaviy muammolarni yoritishning vositasi sifatida ahamiyatlidir. Teatr va kino san'atining xalqimizdagi o'rni, ayniqsa, o'zbek xalqining uzoq yillik tarixiy an'analari va ma'naviy boyliklari bilan chambarchas bog'liq. Har bir spektakl, har bir kinoasarda yoritilgan hayotiy g'oyalar, insonning ichki dunyosini aks ettirish, xalqning turmush tarzini tasvirlash va ularning orzu-umidlarini ifodalashda katta ahamiyatga ega. Maqolada teatr va kino san'atining insoniyatni tarbiyalashdagi o'rni va uning ijtimoiy ahamiyati muhokama qilinadi. Xalqimiz nigohida teatr va kino, ularning emotsional va badiiy ta'siri orqali, odamlarning qalbini zabt etishda va ularning fikrini shakllantirishda katta rol o'ynaydi. Xususan, maqolada teatr va kino asarlarini tomosha qilish orqali, xalqimiz o'ziga yangi hayotiy saboqlar olishadi, dunyoqarashi kengayadi va ijtimoiy masalalarga nisbatan chuqurroq fikrlashga undaydi. Shuningdek, maqolada o'zbek teatr va kinosining zamonaviy rivojlanishi va ular xalqimizning hayotidagi o'rnini davom ettirayotganligi haqida tahliliy ma'lumotlar keltirilgan. Teatr va kino san'ati bugungi kunda milliy madaniyatimizning ajralmas qismi sifatida o'z ahamiyatini yo'qotmaydi va yangi avlodni ma'naviy jihatdan boyitishda davom etmoqda.

Kalit so'zlar: Teatr san'ati, Kino san'ati, Xalq nigohi, Ma'naviy qadriyatlar, Tarbiya, Hissiy ta'sir, Tarixiy an'analar, Jamiyat muammolari, Spektakl, Kinoasar, Ichki dunyo, Turmush tarsi, Dunyoqarash, Zamonaviy rivojlanish, Milliy madaniyat, Ma'naviy boylik, Madaniy meros, Estetik tarbiya, Fikr shakllanishi, San'at vositasi.

Kirish. Teatr va kino san'ati – bu insoniyatning eng ulug' va mazmunli ijodiy ifodalaridan biri bo'lib, turli davrlarda va turli xalqlarda insoniyatning o'zini anglash, uning ma'naviy va axloqiy qadriyatlarini saqlash, hamda kelajak avlodlarga etkazish vositasi sifatida faoliyat yuritib kelgan. Xalqimiz nigohida teatr va kino, faqatgina badiiy ijod mahsuli yoki ko'ngil ochar vosita sifatida emas, balki milliy ma'naviyatni,

tarixiy xotiralarni va xalqning ijtimoiy ruhini aks ettiruvchi yuksak san'at shakllaridir.

O'zbek xalqining qadimdan shakllangan o'ziga xos madaniy an'analari, til, adabiyot, san'at va tarixga bo'lgan hurmati, teatr va kino san'atining rivojlanishida katta ahamiyatga ega. Teatr va kino, o'zining emotsional va badiiy kuchi orqali, jamiyatdagi asosiy qadriyatlar, o'ziga xos xulq-atvor, urf-odatlar va ijtimoiy muammolarni aks ettirishga qodir. Ushbu san'at shakllari, tomoshabinlarning qalbiga kirib borish, ularning ongini uyg'otish va turmush tarzini qayta ko'rib chiqishga undash imkoniyatiga ega. Teatrning sahnasi va kinoning ekrani – bu o'z vaqtida xalqning qo'shiqlari, hikoyalari, qo'shni davlatlarning madaniy merosi va ijtimoiy qadriyatlari bilan boyitilgan insoniyatning badiiy tafakkurini namoyish qilish maydonidir. Teatr va kino, shuningdek, xalqni tarbiyalash, uning ma'naviy dunyosini rivojlantirish, milliy o'zlikni saqlashda beqiyos ahamiyatga ega. Bu san'at turlari, har bir sahna va film orqali tomoshabinga faqatgina voqea-hodisalarni ko'rsatibgina qolmay, balki uning ichki dunyosini, his-tuyg'ularini va qadriyatlarini ham ifodalashga intiladi. Bugungi kunda, globalizatsiya va texnologiyalar rivojlanishi bilan birga teatr va kino san'ati yangi bosqichga ko'tarildi. Ammo, ular xalqning tarixiy xotirasini, milliy identifikatsiyasini saqlash va uni zamonaviy muammolarni yoritishda davom ettirayotganligi o'z ahamiyatini yo'qotgan emas. Har bir film va har bir spektakl – bu o'ziga xos badiiy va ijtimoiy tafakkur bo'lib, xalqning turmush tarzini, orzu-umidlarini, hatto qayg'ularini ham yoritadi.

Sharh. Ushbu maqolada teatr va kino san'ati, o'zbek xalqining ma'naviy va madaniy hayotida qanday o'rin tutganligi, ular qanday qilib xalqning ongini va dunyoqarashini shakllantirishga yordam berishi, shuningdek, zamonaviy asarlarda bu san'atlarning qanday ahamiyat kasb etayotganligi keng muhokama qilinadi. Xalqimizning teatr va kinoga bo'lgan munosabati, nafaqat estetik zavq olish, balki o'zi uchun hayotiy saboqlar olish, yangi fikrlar va qarashlar bilan tanishishning vositasi sifatida qaraladi.

O'zbek xalqining teatr san'ati yillar davomida nafaqat ijodkorlik, balki ma'naviyatni saqlash, tarixni yodga olish va milliy qadriyatlarni yoritishda ulkan rol o'ynagan. Teatr – bu san'at turi bo'lib, o'zining emotsional kuchi va badiiy tasvirlari orqali tomoshabinlarni jalb etish bilan birga, uning ichki dunyosini, his-tuyg'ularini va dunyoqarashini shakllantirishga yordam beradi. O'zbek teatrining boshlang'ich davrlari, an'anaviy xalq dostonlari va og'zaki ijoddan boshlangan bo'lsa-da, u zamonaviy rivojlanish davrida ham o'zining yuksak ma'naviy ahamiyatini saqlab qolmoqda. Teatr san'ati, asosan, odamlarni o'z hayotini qayta ko'rib chiqishga, yangi fikrlar va qarashlar bilan tanishishga, shuningdek, ijtimoiy haqiqatni tasvirlashga

undaydi. Teatrda sahnaga qo'yilgan har bir asar, xalqning o'ziga xos muammolarini, uning ijtimoiy muhitidagi o'zgarishlarni va individual hissiyotlarni aks ettiradi. Bu san'at shakli, nafaqat badiiy tomoshadan iborat, balki u inson qalbini tarbiyalash va unga kuchli ma'naviy saboqlar berish imkoniyatiga ega.

Mahmudhoja Behbudiyning "Xo'ja Nasriddin" asarini misol keltiradigan bo'lsak, ushbu asar nafaqat o'z davrining ijtimoiy va siyosiy tizimiga qarshi kurashni aks ettirgan, balki xalqqa og'riqli haqiqatlarni yumor va satira orqali ko'rsatishga intilgan. Xo'ja Nasriddinning har bir hikoyasi – bu xalqning haqqoniyligi, sadoqati va adolatsizlikka qarshi kurashi haqidagi biror saboqdir. Ushbu asar orqali teatr, xalqni anglash, uni tushunish va uning his-tuyg'ulariga mos keladigan bir obrazni yaratadi.

Teatrning jamiyatdagi ahamiyati, tomoshabinlarni o'zining hissiy va axloqiy jihatlarini yangilashga, ularga yangi bilimlarni yetkazishga chaqiradi. Teatr sahnasi, ayniqsa, xalqning urf-odatlarini, an'analarini va qadriyatlarini yoritishda bir nechta muhim maqsadlarni amalga oshiradi. Har bir asar, o'zining badiiy va g'oyaviy mazmuni orqali, tomoshabinga ijtimoiy ongini shakllantirishga, biror mavzu yoki problemaga e'tibor qaratishga yordam beradi. Shuningdek, teatr tomoshabining qalbini zabt etadi va uning ma'naviy taraqqiyotiga xizmat qiladi. Kino san'ati, teatr kabi, xalqimizning ma'naviy boyligini, tarixini va muammolarini aks ettirishda muhim vosita hisoblanadi. Ammo kino o'zining vizual va audial imkoniyatlari bilan teatrga qaraganda tomoshabinga ko'proq ta'sir o'tkazadi. O'zbek kinoijodi, ayniqsa, 20-asrning o'rtalarida rivojlanib, bugungi kunda o'zining mustahkam o'rniga ega bo'lib, xalqimizni tarbiyalashda katta rol o'ynaydi. Kino, tomoshabinni nafaqat kiritilgan voqealar bilan, balki voqealarning vizual yoritilishi, musiqasi va aktyorlarning ifodalari orqali ham ta'sir qiladi. O'zbek kinosi tarixida bir necha muhim bosqichlar mavjud bo'lib, ular har birining xalq hayotiga katta ta'sir ko'rsatgan. "Chorik" yoki "Taqqir" kabi filmlar, xalqning o'ziga xos qadriyatlarini, o'tmishini va kelajagiga bo'lgan umidlarini aks ettirgan. "Taqqir" filmida insonning shaxsiy hayoti va uning jamiyatdagi o'rnini haqida gapiriladi, unda oilaviy qadriyatlar, mehr-oqibat va sadoqatning inson hayotidagi ulkan o'rnini ta'kidlanadi. Bu kabi filmlar, tomoshabinning ichki dunyosini o'zgartirishga, uning fikrini shakllantirishga yordam beradi.

Kino asarlari, vizual tasvirlar orqali tomoshabinga ijtimoiy va axloqiy saboqlar beradi. O'zbek kinojurnalistikasi, xususan, hujjatli filmlar orqali, milliy masalalarga, ijtimoiy-siyosiy hayotga o'z nuqtai nazaridan yondashadi. Masalan, "Yurtimizdagi tinchlik" kabi hujjatli filmlar, xalqning har bir a'zosi uchun eng muhim bo'lgan qadriyatlarni – tinchlik, birlik va yurtga sadoqatni yoritadi. Bu filmlar, bir tomondan, milliy birlikni mustahkamlashga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan, yangi avlodni

vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga yordam beradi. Kino va teatr, har ikkalasi ham, xalqni faqat ko'ngilxushlikdan tashqari, uning ma'naviy rivojlanishiga xizmat qiluvchi kuchli vositalardir. Kino, o'zining kuchli vizual ta'siri va tez tarqalish imkoniyati bilan, tomoshabinlarga yangi fikrlar, qarashlar va yondashuvlarni taqdim etishda beqiyos vosita hisoblanadi. Kino orqali xalqning azaliy qadriyatlari, urf-odatlar va madaniy merosi keng jamoatchilikka etkaziladi. Teatr va kino san'ati, xalqimiz nigohida, har doim bir-birini to'ldiruvchi va mustahkamlovchi vosita sifatida qaraladi. Ular nafaqat badiiy ifoda shakllari bo'lib, balki xalqni tarbiyalovchi, uning ongini shakllantiruvchi va ijtimoiy hayotdagi dolzarb masalalarni ko'rsatuvchi muhim vositalardir. Xalqimiz uchun teatr va kino, umuman, san'at faqatgina ko'ngil ocharlik emas, balki milliy madaniyatni saqlash, uning tarixini anglash va zamonaviy dunyoda bo'layotgan o'zgarishlarga qarshi o'zining haqiqatini saqlashning muhim vositasi sifatida qaraladi.

Xalqimizning teatr va kinoga bo'lgan munosabati, asosan, ularning ma'naviyatni oshirishdagi o'rniga, milliy qadriyatlarni saqlashga va ijtimoiy ongni shakllantirishga qaratilgan. Har bir teatr sahnasi yoki kino asari, xalqning o'zligini, uning tarixiy merosini va zamonaviy davrda qanday qilib o'zini anglashini yoritadi. Teatr va kino – bu, aslida, xalqning ruhiy holatini aks ettiruvchi oynadir. Xalqimiz o'zining tarixiy o'tmishiga, madaniyatiga va kelajagiga bo'lgan ishonchini bu san'atlar orqali yanada mustahkamlaydi. Bundan tashqari, teatr va kino san'ati xalqimizning o'zini anglash va o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlashda katta rol o'ynaydi. Ular, xalqni birlashtirish, milliy birlikni kuchaytirish va ijtimoiy masalalarda birgalikda hal qilishga undaydi. Teatr va kino sahnalari, o'ziga xos badiiy ifodalar orqali, jamiyatning eng muhim qadriyatlarini – sevgi, sadoqat, adolat, tinchlik va tinch hayotning qiymatini tomoshabinlarga etkazadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, teatr va kino, har ikki san'at turi, xalqimizning ruhiy dunyosini shakllantirishda, uning tarixini, madaniyatini va qadriyatlarini saqlashda beqiyos vositalar hisoblanadi. Ular, nafaqat xalqning badiiy estetik zavqini qondirishga, balki uning ma'naviy boyligini saqlashga ham yordam beradi. Xalqimiz teatr va kino orqali o'zining ijtimoiy va madaniy merosini chuqur anglaydi va yangi avlodni bu qadriyatlarga hurmat bilan o'rgatadi. San'atning bu ikki turi, xalqimizning qalbini zabt etib, uni yuksaltirish, har bir kishi uchun yanada yaxshiroq, adolatli va ma'naviy rivojlangan jamiyatni yaratishga yordam beradi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov, I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. G'ulomov, N. *Teatr san'ati asoslari.* – Toshkent: O'zbekiston, 2015.
3. Ergashev, S. *O'zbek kinosi taraqqiyoti va istiqbollari.* – Toshkent: San'at, 2020.
4. Rahmatullayev, B. *O'zbek xalqining madaniy merosi.* – Toshkent: Fan, 2012.
5. Axmedova, D. *Zamonaviy teatr: tahlil va talqin.* – Toshkent: San'at, 2019.
6. Tursunov, M. *Kino va jamiyat: badiiy ifoda imkoniyatlari.* – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
7. Qo'shqorova, G. *Kino san'atining tarbiyaviy funksiyalari.* – Toshkent: Ilm Ziyo, 2018.